

SLOVENSKI PRIMOREC

UREDNIŠTVO in UPRAVA v Gorici v ulici
Orzoni šte. 38 — Cena oglasom po dogovoru.
Odprto vsak delavnik od 10. - 12. ure

KATOLIŠKI TEDNIK

IZIDE VSAK ČETRTEK

Poštni čekovni račun št. 11/5092

Leto II. Štev. 35

GORICA DNE 29. AVGUSTA 1946.

Cena L. 4.—

OB NAŠI PRVI OBLETNICI 1945 - 29. 8. - 1946

Dne 22. septembra 1943 me je na mojo prošnjo obiskal dr. Jože Wilfan. Deset dni prej se je vršil v naši vasi prvi slavnostni miting v znamenju velike rdeče zastave s srpom in ključem.

Prva dva govornika dr. Wilfan in France Bevč sta tolkla na narodno struno — a je pri tem dr. Wilfan imenoval izdajalce in Kajne naroda ravno najodličnejše borce za naše pravice pod fašizmom, med njimi tudi pok. dr. Kralja in mons. Brunata. Tretji govornik, neki tovariš Velišček, (ali podobno), je pa prišel z barvo na dan in je jasno povedal: **Komunisti smo organizirali OF in naša je.** — Vsak dvom o njenem bistvu je tedaj v mojem razumu odpadel in srce je zakrvavelo. Zato sem prošil za besedo, a je po načelu rdeče svobode msem dobil. Hotel sem vsaj s političnim voditeljem na Goriškem dr. Wilfanom priti na čisto in sem ga povabil, naj me obišče, kar je tudi storil. Pri obisku sem mu jasno povedal, da z OF, ki je po njih lastni izjavi komunistična organizacija, mi duhovniki ne moremo več iti in tudi ne bomo šli. Da bomo pa partizanski vojakom, med katerimi je večina nekomunističnih borec, nudili vso duhovsko pomoč. Napravila sva tudi tozadevni zapisnik, ki ga v prepisu hranim.

Tekom dolgega pogovora je prišla beseda tudi na domobranca. Na dr. Wilfanovo vprašanje, kako gledamo goriški duhovniki na to gibanje, sem odgovoril, da na oborožen odpor proti komunizmu zlasti ob koncu narodne osvobodilne borbe mi ne mislimo, ker ni naš poklic klati, ampak spreobračati grešnike. To nalogo nam je izročil Gospod in te pravice si ne damo kratiti. Tudi vas, komuniste, bomo spreobračali, sem mu zagotovil!

Odgovora ni dal na to, le nasmešnil se je. Kaj je mislil v srcu, ve on, a najbrže je sklepal tako-le: — Kako boste izpreobračali, ko pa vam bomo usta zamašili s strahovanjem?

To sem kmalu nato občutil. Za 24. novembra 1943 zvečer ob 7. uri sem dobil obisk dveh do zob oboroženih partizanov, ki sta mi prišla nedvoumno groziti zaradi moje nedeljske pridige — ki da je bila protipartizanska — a mi bila nič drugega kot poročilo o mojem pogovoru z nekim ubogim ruskim vojakom iz Rostova ob Donu, tedaj v nemškem suženjstvu, ki ni veroval v nobena Boga. Ljudem sem priporočal, da je treba za take nepoučene ljudi in za ves ruski narod moliti. — Dne 27. maja 1944 sem v cerkvi povedal, da ni mogoče biti istočasno komunist — ki veruje v samo materijo in zemeljsko življenje — ter katoličan, ki veruje v Boga in posmrtno življenje. Nekaj dni pozneje sem že dobil obisk nekega višjega funkcionarja iz gozda, ki mi je nujno svetoval, naj ne govorim o komunizmu nikdar več s prižnice. Dobesedno mi je rekel: »Lahko govorite proti komunizmu v privatnem pogovoru, a na prižnico ga ne nosite, ker tega ne trpi komunistična partija Slovenije.« (Ko sem ta

dogodek beležil v kroniko, sem pripisal to-le opombo: Dobro so izsolali naše ljudstvo, da si zapomni, kar sliši s prižnice — a ne v ta namen, da bi se po tem ravnilo, ampak da bi poročalo na »višje« mesto. Ko so bili tu Lahi, so imeli špijone v cerkvi, ki so nas nadzorovali, zdaj jih imajo pa komunisti. Vedno ista lajna — absolutistični sistem ne more vladati brez špijonov.)

Kazumel pa sem po takih obiskih vedno bolj smehljaj na ustnicah dr. Wilfana, ko sem obljubil, da bomo grešnike in komuniste spreobračali.

A Kristus nas ni poslal samo verske obrede opravljati, kar bi nam komunisti še nekaj časa (pač zaradi starejših ljudi) hoteli milostno dovoliti, ampak nam je zapovedal nevedne učiti, grešnike svariti — in On je več kot vsi zapovedovalci iz gozda. Postavil je sv. Cerkev za luč, ki naj sveti, ne pa pod mernikom brli. Resnica mora na dan — čeprav »kolje oči«, kako pravi naš pregovor.

Zato smo ustanovili v avgustu 1945 naš katoliški tednik, katerim ne nameravamo prav nič drugega, kot svariti grešnike, nevedne učiti, dvomljivcem prav svetovati, tolažiti žalostne, skratka vsa duhovna dela usmiljenja vršiti.

Lista ne vsiljujemo nikomur. Kdor je katoličan in ga hoče čitati, ga lahko naroči in kupi —

kdor noče biti več katoličan, naj gre mimo njega. Mislili smo, da v tem obstoji tista svoboda, ki jo tako terja OF. A smo se varali. Tudi tega ne trpi komunistična partija. Vsi propagandisti imajo nalogo, če treba tudi z grožnjami in nasilstvom, prepričati, da bi ljudje list brali. Zakaj?

V neki briški vasi so funkcionarji OF izvalili nekaj listov iz zakristije s pretvezo, da bi jih kupili. Nato so jih na licu mesta slovesno raztrgali in nič plačali. — Če bi jih bili brali, o njih ne raztrgali. A so hotoma slepi. Drugod list sežigajo, razprodajalec pretijo, kupovalce napadajo, prenašalce preizkušajo do kože, bralcem grozijo z maščevanjem, ko pride Tito i. t. d. i. t. d.

Vse to je nam le dokaz, da smo na pravem potu — so »mene preganjali, bodo preganjali tudi vas«, je napovedal Kristus, naš Gospod —, celi dežel pa je v pričevanje, kako lažnivo OF piše ob koncu vseh svojih spisov: svoboda narodu! Lepa svoboda, prav zares!

Resnica oči kolje. A ona mora na dan. Zato obljublja katoliški tednik, tudi v prihodnjem letu svojega življenja resnico učiti, nobenega žaliti, z ljubeznijo svariti, če je to komunistični partiji prav ali ne. — Naša sredstva za pokristjanjenje naroda seveda niso klici: smrt, tema ali onemu, ampak ljubezen do vseh, poduk vsem, molitev in žrtve za vse, ki so zašli v zmoto in nevero potom OF — in tudi za njih voditelje komuniste.

UREDNIK

Ruševine civilizacije

Če bi mi bil kot mlademu kaplanu kdo pred 40 leti povedal, da bom dočkal v sivih letih tak-le napredek kulture in civilizacije v Evropi in tudi v naših krajih, da bodo

1) ljudi streljali kot zajce po gmajnah in goščavah, jih pokopavali kot mrhovino ali jih metali v brezna še žive,

2) da jih bodo žive metali v peči za sežiganje mrličev in jih masovno mrcili s strupenimi plini,

3) da bo zavlada splošno sovraštvo vseh proti vsem, da bodo ljudje po vaseh in tudi v posameznih družinah razprti med seboj kot psi in mačke, da se bodo ovajali krvnikom, se pobijali, si požigali domove i. t. d.

4) da bodo ob belem dnevu kradli ljudi po obljudenih mestih in jih v temnih nočeh kradli iz hiš, kot tati odpelje ukradeno ovco, da je nikdar več ni nazaj,

5) da bodo med mestom Gorico in podeželjem pretipavali moške in ženske od vratu do pet in jim celo črevlje sezuvali v svrhu osebne preiskave,

6) da bodo celo škofo kamenjali na njih službenih poteh,

7) da bodo tolminskega g. kaplana izgnali, ker bo imel par katoliških tečnikov v žepu.

8) da bodo od goriškega ordinariata novonastavljene duhovnike proti vsem določbam mednarodnega prava cvirali pri nastopu njih službenih mest,

9) da boče v vsaki vasi brezobzirno gospodarile 3 ali 4 družine ter nekaj historičnih deklet, ki so nekdaž nosile fašistske uniforme, in da se bodo vsi vaščani tresli pred njih strahovanjem,

10) da bodo pa ljudje pri vsem tem še prepričani, da imajo oni vso oblast v rokah kot del »ljudske volje«, medtem ko bodo v resnici sužnji, ki izpolnjujejo le voljo KP, bi ga imel za blaznega, ki mu manjka več kot eno kolesce v glavi.

Takrat smo imeli v rajni Avstriji vse one svobode vesti, vere, pomanjkanja strahu, jezika, zborovanja, ki jih je valovanje zadnjih 40 let razrušilo. Zdaj jih je treba znova poudarjati in na razbiti človeški družbi spat zidati.

Da bi moglo človeštvo iz one visoke stopinje kulture in civilizacije, ki smo jo poznali pred 40 leti, tako globoko pasti, se mi je takrat zdelo ravno tako neverjetno, kot da bo kedaj sonce vzhajalo nad Furlanijo in zahajalo za Nanosom.

In vendar se je to zgodilo. V sivih letih uvidevam, da ni nobena grdobija na svetu nemogoča, ako zavladajo temne peklenke sile. Množice si dajo dopovedati, da je to demokracija — v resnici pa je masovna ponorelost.

POBOŽNOST ZA MOŽE IN FANTE

V soboto 31. avgusta bo pri Sv. Antonu običajna pobožnost za može in fante ob 8.30. Ta pobožnost je vsako soboto pred prvo nedeljo v mesecu. Pridite vsi! Mimo vseh drugih skrbi je in ostane za vsakega človeka prva skrb: skrb za svoje lastno posvečenje in zveličanje.

IZ ŽIVLJENJA CERKVE

Katedrala v Würzburgu

Katedrala v Würzburgu se je porušila. Bila je to veličastna cerkev iz 12-14. stoletja. Ko so Zavezniki bombardirali mesto Würzburg, je bila stolnica močno poškodovana, tuda upali so, da jo bo mogoče popraviti. Prišli pa so pomladanski nalivi in spodkopali poškodovano cerkev, da se je zrušila na kup. Würzburška škofija je ena najsta rejših v Nemčiji. Ustanovil jo je sv. Bonifacij leta 741.

Mons. Santin odlikovan

Tržake škofa mons. Santina je sv. oče odlikoval tako, da ga je imenoval za asistenta papeževskega sedeža in rimskega grofa.

Katoliški škofje iz Amerike na obisku na Japonskem

Kak hudo je bila prizadeta katoliška Cerkev na Japonskem v pretekli vojni, smo že poročali: izgubila je svoje najboljše vernike in večno cerkva. Japonski škofje so povabili ameriške škofo, naj pošljejo posebno komisijo, da se prepriča, v kako žalostnem stanju se nahaja Cerkev na Japonskem. Iz Amerike sta res prišla dva škofa, ki sta obiskala večje katoliške občine. V Tokiu sta morala maševati v neki dvorani, ker je cerkev porušena. Škofa je pozdravil tudi prosvetni minister prof. Tanaka Kotaro, ki je goreč katoličan.

Ameriški verniki so že pomagali japonskim katoličanom in jim bodo še bolj sedaj, ko so njihovi škofje sami videli, kako opustošena je japonska cerkev. Tudi sv. oče je priškolil na pomoč. Poslal ja kot svoj osebni dar 20 tisoč dolarjev v pomoč japonskim misijonom.

Osemstoletnica sv. Henrika in sv. Kunegunde

Letos je osem sto let, odkar sta bila sv. Henrik in njegova žena sv. Kunegunda proglašena svetnikoma. Dogodek so z vso slovesnostjo praznovali v Bambergu, kjer sta oba pokopana in kjer sta tudi živela.

Razmere na Nemškem niso take, da bi dopuščale praznovanje praznikov, toda bamberski škof mons. Kolb je hotel uporabiti to priliko, da bi svojim vernikom in številnim beguncem, ki se v Bambergu stekajo iz Češke in Poljske, vlil poguma in jih navdušil za vero. Na slovesnost so se pripravili z ljudskim misijonom v vseh mestnih cerkvah, ki je trajal štirinajst dni. Zadnji dan v nedeljo 14. julija pa je bilo skupno sv. obhajilo. Več ur so morali duhovniki obhajati po vseh cerkvah, tako velik je bil naval vernikov. Slovesna pontifikalna maša je bila na trgu pred cerkvijo. Udeležilo se je šest škofov in velikanska množica ljudstva. Računajo, da je bilo več kot 80 tisoč oseb. Mladina je prišla na trg v sprevodu, v katerem so nosili več kot 300 zastav. Po dolgih letih nacističnega preganjanja je bila to prva velika verska manifestacija v tistih krajih. Udeležili so se tudi zastopniki ameriških okupacijskih oblasti.

Popoldne so v procesiji nesli po mestnih ulicah relikvije sv. Henrika in njegove žene. Zvečer pa je bila slovesna akademija.

Sv. Henrik in sv. Kunegunda sloviata med svetniki zato, ker sta ves čas svojega zakonskega življenja deviško živela, kakor sv. Jožef in Marija Devica. Onadva sta tudi ustanovitelja bamberske škofije.

Češkoslovaški poslanik pri sv. očetu

Po dolgih letih nemške okupacije in po prvi negotovosti po vojni se je češkoslovaška republika odločila, da naveže redne diplomatske stike s sveto stolico v Rimu. Zato je poslala te dni v Vatikan svojega prvega diplomatskega zastopnika, ki ima sicer naslov izrednega poslanca, toda je v bistvu isto kot poslanik. Novemu poslaniku je ime dr. Artur Maixner. Izhaja iz stare praške katoliške družine. Po poklicu je advokat. V diplomatski službi pa je že od 1920. Bil je konzul v različnih mestih. Je osebno prijatelj poljskega kardinala Sapiehe. Zadnja leta pred nemško zasedbo Češkoslovaške je vodil oddelek za cerkvene zadeve pri zunanjem ministrstvu v Pragi. Po svojem nazoru je prepričan katoličan.

Sv. oče je novega poslanika sprejel v posebni avdienci 13. avg. Dr. Maixner je sv. očeta lepo nagovoril in mu obljubil, da bo storil, kar bo mogel, da se bodo ohranili in se razvili dobri odnosi med češkoslovaško republiko in sveto stolico. To mu bo tem lažje, ker je tudi duhovščina v njegovi domovini storila veliko delo v boju za osvobodjenje.

Sv. oče je na te besede odgovoril, da tudi njega veseti, da je češkoslovaška republika znova poslala svojega zastopnika k sv. stolici in tako zapečatila žalostno dobo nemške okupacije. V obnovitvi diplomatskih odnosov s sv. stolico, je nadaljeval sv. oče, upajo in so trdno prepričani katoličani češke države, da bodo našli trdno oporo za obrambo svojih pravic in verske svobode. V novi Evropi ima češkoslovaška republika svoje posebno mesto in svojo važno vlogo, ki zahteva modrost, previdnost in moralnost od vseh njenih voditeljev ter disciplino in pamet od vseh njenih državljanov. Komur je v resnici pri sreč blagor češkoslovaškega naroda, mora želeči, da bi našel dostojanstven in konstruktiven mir. Ta pa je neločljivo navezan na načela juridičnega in moralnega reda, ki ga vsa politična pretkanost ne bo mogla nadomestiti.

Končno je sv. oče dal svoj očetovski blagoslov vsemu vernemu češkoslovaškemu narodu.

Poslanik je ob odhodu iz Vatikana obiskal še cerkev sv. Petra, kakor je to navada ob takih prilikah. V cerkvi je poleg oltarja Najsvetejšega obiskal tudi oltar sv. Venčeslava, češkega kneza, ki ima tudi svoj oltar v sv. Petru.

Češkoslovaška država je sedaj edina slovanska država, ki ima svojega rednega diplomatskega zastopnika pri Vatikanu. Tudi Češkoslovaška ima komuniste na vladi. Ministrski predsednik je komunist. Kljub temu je demokratični živeli tam še tako močan, da je vlada smatrala za potrebno, da pošlje svojega zastopnika v Vatikan.

Zelimo le, da bi tudi ostali slovanski narodi mogli slediti zgledu Čehov in urediti svoje razmerje do katoliške Cerkve v duhu resnične demokracije in ne »slovanske demokracije«, ki je le komunistična diktatura.

Kdaj bodo imeli n. pr. v Jugoslaviji nekomunisti spet popolno enakopravnost s komunisti?

Kaj je demokracija?

Na pariški mirovni konferenci je bila ta beseda že šestokrat izrečena, po časnikih vsega sveta že na milijonkrat napisana. In vendar je le prav malo ljudi, ki bi znali povedati, kaj prav za prav ta beseda pomeni.

Da demokracijo tudi najvišji zastopniki narodov različno pojmujejo, imamo jasn dokaz v pariških izjavah. Tako čitamo, da sta zastopnika Rusije in Jugoslavije zanimala, da bi se v Italiji kazala kaka demokracija po zlozni fašizmu, medtem ko sta zastopnika Anglije in ZDA poudarila, da je zlasti z volitvami v ustavodajno zbornico in s prostim glasovanjem ljudstva za in proti monarhiji Italija dokazala, da je stopila na pot demokracije.

Ali sta dve demokraciji? Smešno. Kot da bi trdil, da sta dve pravičnosti, dve dolžnosti, dve svobodi.

Iz tega je razvidno, da si različni ljudje niso edini glede pomena ene in iste besede. Tako tudi beseda demokracija pomeni zapadnim zaveznikom nekaj drugega kot Rusiji in njenim satelitom.

Dokler pri teh osnovnih pojmih ne bo jasnosti, ni mnogo pričakovati od pariške konference.

Ako bi vprašali najstarejšo in najmodrejšo učiteljico narodov sv. Cerkev, kaj je demokracija, bi nam dala edini pravilni odgovor. V svoji bežični poslanici 1944 je sv. oče Pij XII. tako lepo, jasno in razumljivo povedal: »Demokracija je, kakor že ime samo pove, oni politični sistem, v katerem ima državljani možnost, da prosto izrazi svoje mnenje o dolžnostih in žrtvah, ki se mu naložajo (ki jih država namerava terjati od njega), in ni primoran pokoravati se (zakonomi), ne da bi bil prej zaščiten (ali naj se kak zakon uvede). In ko se terja več demokracije in boljše demokracije, ta terjatev ne more drugega pomeniti kot to, da se nudi državljanu vedno večjo možnost, imeti svoje lastno osebno mnenje, ga svobodno izraziti in uveljaviti na način, ki se strinja z javno blaginjo.«

Ako bi najvišji državniki v Parizu vzeli v roke in prečudirali te tako jasne izjave sv. Cerkev in vse druge nagovore — zlasti božične, — ki jih je Pij XII. imel tekom preteklih vojne, bi se njih pojmi o demokraciji in o pravičnem miru, ki naj bi ga sklenili, ne križali tako usodno, kot se dejansko danes križajo in razlikujejo.

DIM?

Na pogorišču se kadi tudi potem, ko je bil požar že udušen. V letih 1939-1945 je gorel svet v drugi svetovni vojni. Ta strašni požar je za nami. Toda svet je še vedno v dimu.

Vojna in revolucija

Vojna! Grozoten čas. Siba božja, ki tepe in nikomur ne prizanaša. Čas nasilja, čas rušenja in podiranja, čas ognja in krvi.

Revolucija! Čas zločinstva in junaštva, čas sovraštva in ljubezni, čas smrti in življenja. Čas, v katerem umirajo stare ustanove in vstajajo v življenje nove. Ruši se stari svet, ki se je zaradi krivic preživel, in pred našimi očmi se poraja novo življenje.

Vojna in revolucija sta pustili za seboj strašne materialne in še strašnejše duhovne razvaline. Iz njih se še vedno kadi. Še vedno čutimo njih nasledke.

Novo vino v nove mehove

Nekateri ljudje so zelo navezani na stare ustanove. Morda zato, ker so imeli od njih koristi. Morda pa se le s težavo prilagodijo novim razmeram. Zato se težko ločijo od starega.

Kot kristjani nimamo in ne moremo imeti nič proti temu, če se zamenjajo stare družabne oblike z novimi, boljimi, bolj primernimi mišljenju in čustvovanju ljudi, ki prihajajo; n. pr. če se preživela monarhija zamenja s pošteno ljudovlado, v kateri pride tudi ljudstvo do besede; ali če se krivični kapitalistični red zamenja z drugim, bolj pravičnim, bolj socialnim, ki pusti dihati vse, zlasti pa delavca. Kristus sam je dejal, da je za novo vino treba novih mehov. Revolucionarni duh zahteva novih družabnih oblik. O tem ni dvoma. Tega naj nihče ne skuša preprečiti.

Vse novo

Nekateri so prepričani, da od starega predvojnega in predrevolucijskega sveta ni ostalo nič drugega nego razvaline in dim. Po njih mnenju iz te dobe ne moremo nič uporabnega vzeti v novi čas. V novi dobi, tako pravijo, mora biti vse novo. Nove morajo biti ne samo družabne oblike in ustanove, v katerih se človek giblje in živi, nov mora biti tudi človek. Nova doba zahteva nov tip človeka. Če je kdo, ki se mu toži po starih časih, ni sposoben in ni vreden, da živi v novi dobi. Ne bo se znašel v njej. Kolo časa se obrača naprej. Ne more se obrniti nazaj. Pojdi naprej tudi ti, sicer te kolo časa stave.

Ali prav nič starega?

Iz stare dobe ni ostalo nič, razen razvaline in dim, ki se iz njih kadi. Polagoma se bo ozračje razčistilo in na razvalinah stare se bo zgradila nova družba. Tako govori načrt.

Kaj pa krščanska vera, ali je tudi ona razvalina med razvalinami? Ali tudi ona ni pustila za seboj drugih sledov, kot oblake dima, ki se bodo polagoma razvlekli, da končno o veri ne bo ostalo drugega, nego spomin na nekdanje dni, ko so bili ljudje na tako nizki stopnji napredka, da so še verovali v Boga, v neumrljivo človeško dušo in po dobne reči?

Nekoč sem tovarišu ponudil v pregled papeška okrožna pisma o novi ureditvi človeške družbe. Vse, kakor upoštevanja vredni dokumenti. V njih je zbrana modrost božjega razodetja, izsledki zdrave človeške pameti, v njih ima svojo besedo tudi tisočletna skušnjava katoliške cerkve. Toda tovariš ni hotel knjige niti pogledati, kaj šele da bi jo vzel v roke in čital. Ob drugi enaki priliki je drugi tovariš zaničljivo dejal: »Me ne zanima! To so rumske nauke.« Spet drugi je vero izrečno označil kot dim, ki ga prodajajo duhovniki nevednemu ljudstvu.

Vsi ti in drugi primeri pričajo, da mnogi med nami mislijo, da je vera v razvalinah in da so njeni dnevi šteti. Ali je res tako?

Vera — življenjsko počelo družbe

Ne, prijatelji, vera ni niti razvalina niti dim. Le kogar obdaja dim, ki prihaja iz razvalin vojne in revolucije, ne vidi luči in svetlobe vere. Zastrta je pred njegovimi očmi. Vera je marveč pri nas še vedno življenjsko počelo družbe. Kaj bi bila človeška družba brez vere, mi ne vemo, ker še preveč živimo v izročilih vere. Popolno izločitev vere iz naše družbe bi mirno prenesli le tedaj, če bi vsi ljudje zamorili v sebi vest. Mnogo je med nami brezvestnih ljudi, toda vsi niso brezvestni. Še vedno se dobe med nami poštenjaki in zato vera še ni premagana zadeva. Njeni dnevi še niso šteti. Nasprotno, brezvestnost toliko veri odtujenih ljudi je za mnoge neovrgljiv dokaz, kako silno je vera potrebna.

Bratje, vi hočete graditi nov svet. Želite vam obilo uspehov. Dovolite samo eno opazko: brez vere v Boga ne boste zgradili boljšega in srečnejšega sveta. Nikarte graditi brez vere — poskus se vam bo ponesrečil. V nekaj letih bo VAŠE delo razvalina in dim...

† Filip Terčelj

Kdo ga ni poznal v deželi v letih 1922 do 1929? Redka je bila vas, ki bi je ne bil obiskal kot prosvetni delavec med slovenskimi Primorci. On s predavanji, prosvetnimi tekmami, tečaji, izleti, pokojni Lojze Pratuž in njegov brat pok. Joško pa s svojimi melodijami. Vse je vihar pobral. Lojzeta mešanica grdega olja, ki so mu ga fašisti vsilili, Joška ta zahrbtna bolezen, Terčelja pa bratje, tovariši.

V nekakšnem uradnem obvestilu iz konca junija — tako nam poročajo iz dežele progresivne svobode — je bilo med drugim tudi na videz občajno obvestilo:

Franc Krašna, župni upravitelj v Sorici, dne 7. 1. 1946 pri Sorici v starosti 59 let; Filip Terčelj, profesor-veročitelj v Ljubljani, dne 7. 1. 1946 pri Sorici v starosti 54 let.

Zanesljiv vir poroča:

7. januarja 1946 sta odšla Filip Terčelj in Franc Krašna iz obmejne fare Sorica po cesti v dolino, ker sta bila namenjena v Ljubljano. Oba sta nekaj preje prišla iz zaporov in čim sta okrevala, sta začela oskrbovati zapuščeni župniji, eden Sorico, drugi Davčo. — Ko sta prišla v bližino Področja, ju je aretirala patrolja obmejne straže in ju odgnala po cesti navzgor na Zagorovo žago. Tam ima straža pisarno. Po zaslišanju sta ju dva miličnika odpeljala v hrib proti Davči. V bližini Davčice so zavili proti meji. Čim so dospeli v gozd, je eden izmed miličnikov nepričakovano ustrelil z re-

volverjem Terčelja v vrat. Ko je Krašna to videl, je navalil na miličnika in ga podrl na tla. Med tem pa je drugi miličnik sprožil brzostrelko in ubil najprej Krašno in nato še umirajočega Terčelja. Trupli sta miličnika zagrebala. — Nihče ne sme vedeti ne da sta mrtva, ne kje je njihov grob. Oba pa je sodišče oprostito in izustilo iz zaporov.

Do tu govori naš vir, o katerem bi le želeli, da bi ne bil tako pretresljivo resničen, kakor žal je.

Odšel si tudi ti, g. Filip. Ni bilo dovolj, da si kot zaveden in delaven Slovenec moral poskusiti fašistovsko tamnico v Koprno, ki te je telesno in duševno strla. Ni bilo dovolj sledečih konfinacij v Italiji, tudi bratje so te zaprli v novi svobodi. Ko ni sodišče našo pretežo za hušje postopanje proti inteligentnemu narodnemu delavcu, je našel miličnik pripraven čas in kraj, da se te je skupaj z župnikom, gorečim redoljubom Krasno na zahrbtnen način Slovenija iznebila. Sam Bog ve, zakaj si ji bil tako nevaren! Bil si duhovnik in inteligent, odlični govornik in spreten organizator — a bil nisi komunist, dasi si ubožneje živel kot zadnji delavski vajence.

Tadel si, a duša je neumrljiva. Živi v Boga. Slovenski Primorec, molimo za našega trpina! Obid, Piščane, Sluga, Pisk, Terčelj... vsi ste ljubili svoj narod, ki vam je ljubezen poplačal z umorom.

OKNO V SVET

NOTA ZDA JUGOSLAVIJI. Zuranje ministrstvo ZDA je izročilo dne 21. avgusta jugoslovanskemu odpravniku poslov o stro spomenice, ki je pedebna nekakemu ultimatumu.

Dne 9. avgusta so jugoslovanski lovski zrakoplovi s strelci prisilili ameriški neoborožen potniški zrakoplov, da se je na jugoslov. ozemlju spustil na tla. En potnik je bil od strelcev nevarno ranjen. Vso posadko so Jugoslavi internirali. Zrakoplov vozi med Dunajem in Vidnom, a se je zaradi nevihte umaknil na jugoslovansko stran.

Dne 19. avgusta je bil s strelci prisiljen pristati tudi neki drug potniški zrakoplov, ki ga pa še niso našli. O posadki se govori, da je bila od strelcev ubita.

ZDA zahtevajo v svoji noti, da se vsi potniki nemudoma izpuste in da se jim zagotovi varen prehod čez jugoslovansko mejo. Ako jugoslovanska vlada tekom 48 ur po prejemu note ne spolni te zahteve, bodo ZDA zadevo predložile Varnostnemu svetu ZN.

Spomenica poudarja, da so bila ta napadalna dejanja izvršena od države, ki izjavlja, da je prijateljska. Seveda je ves tisk ZDA poln komentarjev, ki nikakor niso laskavi za Jugoslavijo.

Maršal Tito je pa en dan prej govoril delavcem na Jesenicah, da že dalj časa zrakoplovi raznih vrst preletavajo jugoslovansko območje ozemlja in da je sam kot namestnik zunanjega ministra poslal ZDA spomenico glede kršitve jugosl. državne suverenosti potom zračnih poletov.

Napetost je torej precej velika in ima že posledice. Ameriške oblasti na Dunaju so odredile, da naj z naprej zrakoplovi Dunaj-Videm letajo po daljšem ovinku čez Brenner, poveljnik vseh ameriških čet v Nemčiji Mac Narvey pa je prepovedal vsem vojaškim zrakoplovom sploh vse polete iz Nemčije in Avstrije v Italijo.

Jugoslavija je takoj izpustila 9 sestreljenih letalcev in potnikov. Prispeli so srečno v Gorico 22. VIII., kjer so prebili noč kot gostje 88. divizije.

MIROVNA KONFERENCA je pedobna lokomotivi, ki s težavo puha v strnjino in vleče za seboj

dolgo vrsto železniških voz, polnih tovara. Ze tri tedne zaseda, a se pri vsaki postaji kakoga novega vprašanja začne med spredovniki in strojevodjem debata, — ali naj gredo naprej ali ne. Da bi le zavore dobro držale in bi ne pustile, da cel vlak s strojem vred zdrkne zopet nazaj po strmini!

Vsaka izmed 5 mirovnih pogodb je bila odkazana raznim komisijam: politični, gospodarski, vojaški, odškodninski. Ze pri volitvah predsednikov, podpredsednikov in poročevalcev teh komisij je vlak začel zastajati in lokomotiva hropeti. Pa sčasoma se je vse uglasilo in komisije delujejo, se prerekajo in o njih sklepah bodo morali poročevalci obveščati plenarno sejo mirovne konference.

Seveda se delegati tudi izven sej med seboj dogovarjajo, dajejo časovnikarjem izjave, se tudi vabijo na sijajna kosila ali banketa, ki naj bi služili kot olje, da bi kolesa preveč ne škripala, — in tako se tovor le počasi pomika v hrib.

Avstralski delegat Evatt se je zavzel za to, da bo v vseh mirovnih pogodbah vključena obveznost za varstvo manjšin in za osnovne pravice človeka v vseh deželah.

Trd oreh bo za konferenco vprašanje naših meja in statut samostojnega ozemlja Trsta. V tem pogledu so kar štirje različni načrti, ki deloma soglašajo, a so v posameznostih zelo različni. Soglašajo v tem, da naj ima Trst guvernerja, državni svet in ljudsko zastopstvo (poslansko zbornico), a ločijo se glede osebnosti, ki naj bi bila guverner, o njegovih oblasteh, o oblasti poslanske zbornice in njenega predsednika. Tudi meje svobodnega ozemlja Trsta še niso dokončno začrtane. Zaujamajo, da bo iz vseh teh kufžajočih se načrtov po božji volji izšlo kaj pametnega in pravičnega za našo preprosto deželico, četudi si komaj moremo predstavljati, kako naj kaj pametnega ukrenejo ljudje, med katerimi čisto manjka dobre volje.

AGHA KHAN, verski poglavar 20 milijonov Izmaelitov, praznuje te dni svoj jubilej. Najzanimivejša točka te slovesnosti je pač tehtanje g. jubilanta — a kot uteži ne služi železo, temveč sami diamanti in brilanti. Prctivrednost teh dragih

kamnov različni nato jubilarji svojim podložnikom v dobrodelne svrhe.

Neki Kumar del Bhowal iz Kalkute je »umrl« že 1909 — a je pred upepeljenjem »mrliča« velika nevihta s ploho prepodila pogrebce in krepki deževni curki so mrliča spet priklicali v življenje.

Toda sodišče je premoženje, ki mu je dovažalo 100 tisoč šterlinov letno, mrtvemu možu brez dedičev zaplenilo in ni hotelo priznati, da je on res ožvljeni Kumar.

Začela se je dolga pravda, ki se je kouchala šele prve dni avgusta t. l. s Kumarjevo zmago, — a par dni nato je Kumar del Bhowal — res umrl.

ZA BEGUNCE. Tudi Južna Afrika je skozi usta svojega ministrskega predsednika gen. Smutsa sporočila, da hoče pritoča Evropecev, ki naj obnovijo državo. Sprejme jih lahko na tisoče in stotisoče. Tako bodo storili tudi Kanada, Avstralija, ZDA. Pridne roke in pobožno srce bo povsod našlo kruha. Prav pa bi bilo, da bi se vsaj večina naših rojakov izselila skupaj, v kako novo Slovenijo. V ta namen bi bilo treba organizacije, ki naj bi skrbela za skupno preselitev iz vseh taborišč, da naši begunci ne bodo kot ovce brez pastirjev prepuščeni samim sebi.

Najvišji svet UNRRE, ki zaseda sedaj v Svici pod predsedstvom La Guardia, je sklenil, da bo vzel to preselejevanje v roke. — Seveda so se uprle vse komunistične države, t. j. Rusija, Ukrajina, Bela Rusija, Poljska in Jugoslavija, — češ da naj se begunci pošljejo domov in ne v tujino in da bi le domače države smeje dati dovoljenje za izselitev. Menda jim ni še dovolj prelite krvi. Zdaj se maščuje mesarski instinkt, ki zahteva, da bi moralo biti vsa poklano, ker ni hotelo glave ukloniti pod komunizmom. Ljudje so bežali in ravno najboljši in najinteligentnejši sloji so se umaknili. Tako bo manjkalo v teh državah vse polno čelovnih moči. Kdaj že smo mi pisali, da bi bilo treba vse pozabiti, široko in iskreno amnestijo razglasiti, a smo govorili gluhim ušesom. Več velja beseda Mikuževa, da se ne sme nič pozabiti in da se mora vse pred sodbo poklicati. Kdo bo pa tako neumen, da bo hodil pred teka »ljudska sodišča«? Svet je velik. Če domovina ni vredna, ker je zgubila ves čut človečanstva, si bodo pač begunci pomagali v svet, kjer bodo brez strahu komunističnih funkcionarjev živeli pošteno, krščansko in res demokratično življenje.

Zavezniki naj bodo pripravljeni, da bo tudi iz naše dežele odšla v svet poplava novih beguncev. Slovenec in Italijanov, ako ne obvežejo Jugoslavije, da bo spoštovala svoboščine kulturnega sveta, ko bo naše meje zasedala. Kdo bi pa hotel ostati za klavno živino, kakor nam vsak dan obljubljajo razni »goreči« funkcionarji OF v coni A in B?

Sicer pa se čudimo ljudem, ki kujejo mir, da ne morejo doseči, da bi se mogli vsi poštene ljudje brez strahu vrniti domov. — Diktatorske vlade — ne pa pošteni ljudje naj gredo v begunstvo. POTEK BO MOGOČE GOVORITI O MIRU.

JUGOSLAVIJI pa se mudi z obravnavami proti svojim zločincem. Zda zahteva od Zaveznikov tudi ministra dr. Kreka in škofa dr. Rožmana. To sta pa res huda »vojna zločincea! Prvega sploh v Sloveniji ni bilo, drugi je kot zvest pastir svoje črede po svoji dolžnosti svaril vernike pred komunizmom. In zato naj pride pred VOJNO sodišče?

Kako gorostasne so laži, ki so jih o škofu razvrgli med ljudstvo, ker se ni vdal, da bi sodeloval s komunistično OF, ni mogoče povedati. Celotno to so mu podtaknili, da je sam s strojnico streljal na partizane, da je imel v šenklaški cerkvi — stolnici — mučilnico, da je sodeloval z okupatorjem (pač toliko, kolikor je moral kot škof imeti uradnega z oblastjo, ki je bila v deželi, in nič več kot Roscas na Filipinih). In naše naivno goriško ljudstvo je

vse te laži sveto verjelo, kot da bi bile najpristnejše resnice. Zgodil se je slučaj, da je dekle, prednica Mar. družbe, odklonila ponujeno ji pastirsko pismo škofa Rožmana, reče, da to je belogardistična propaganda kvivnika Slovenije.

Mislimo in upamo, da Zavezniki že spragledujejo igro, ki jo igrajo ta krivična sodišča, in da bodo ne samo toliko pametni, ampak tudi toliko človeški, da ne bodo izročili ne

dolžnih žrtev mesarjem.

Medtem ko imamo v naših krajih hudo sušo, imajo velike poplave v Angliji, ZDA in celo Nii je vsled deževja v Abesiniji narastel, da grozi prestopiti vse nasipe.

ARGENTINA bo dovolila, da se naseli v njej 200 tisoč poljskih vojakov z njih družinami, ki so se pod gen. Andersom borili v zavezniških vrstah.

O srečni, zlati časi!

Taki časi so obljubljeni ljudem v govorih in po časnikih, ko bodo vojno težave in posledice premagane in bo po vsem svetu zavladala nova brezrazdorna družba, v kateri bodo vsi enaki. Ljudje seveda radi vorjamejo takim bajkam. — Kdo bi ne bil rad srečen? Kdo ne bi hotel malo delati, dosti počivati in vsoga imeti v izobilju?

Ali pa je to mogoče?

Spominjam se na igre, ki smo jih prirejali v mladih letih. Med njimi je bil solospjev moža, županskega kandidata, ki je obljubljal svojim volivcem:

*Prijatelj, če bom jaz župan,
nihče ne bode več bolan,
kokoš bo mnogo znesla jajc,
za vsakim grmom bode zajc.*

»Takega župana potrebujem«, je vzdihnil jetični, ki mu že noben zdravnik ni mogel več pomagati.

»Takega župana bi šel takoj voliti«, je rekel strasten kadilec, ki je bolj kot vse ženske pri hiši opazoval, kdaj bo kokoš znesla jajce. Bil je prvi za kokošjo pri gnezdu in je izmaknil še gorko jajce, da ga je v tabakarni zamenjal za par cigaret, ker je bil zapravljenec stalno brez denarja. Njegova žena pa se je stalno jezila na kokoši in jih obdolževala, da hodijo jajca odkladat na sosedovo dvorišče.

»To je mož kot nalašč za župana«, je potrdil v svojem srcu najzornější pohajčar v vasi, ki se mu ni nikdar mudilo delat na polje, pač pa je imel zanke nastavljenе po raznih stezah in goščavi in je hodil na vse zgodaj gledat, če se je ponoči kaj zajčkov kontrabant ujelo.

Taka se mi zdi današnja človeška družba. Da ni prav na svetu, se zaveda: kako položaj zboljšati, pa ne ve. In se oklepa takih varljivih upov.

Prijatelji! Tudi če pridejo še tako velike socialne izpremembe, in prav je, da pridejo, ker jih je svet potre-

Resnice se bojijo

Med vasoma Ladra in Smast je na samotni poti zakrinkan možki s samokresom v roki napadel ženo, ki je nesla naročnikom naš list, in ji vse izvode odvzel. — Za pokoro naj jih prečita. Tako bo imel vsaj eno korist od tega roparskega dejanja.

Marjanka:

(16) Marjetica

Dolgi, brezkončni so bili dnevi Marjetičine bolezni. V prej veselja dem se je nzsolila tih, moreča žaliost in se zarivala vedno globlje v neznamerno trepeča srca.

Še evetke na oknu so žalostne počvale svoje glavice, kajti skrbne Marjetičine roke ni bilo več, da bi jim prilivala in jih negovala. Vrt pred hišo je sameval in zaman hrepenel in pričakoval svojo kraljico.

V tistih dneh so se razevetele prve žametno rdeče vrtnice; nikogar ni bilo, da bi jih občudoval. Še gozd v daljavi je pretresljivo ječal, kot bi prosil usmiljeno nebo za njeno zdravje.

Beli angel smrti se je vedno niže in niže sklanjal nad tihim belim dom in čakal od Boga določene trenutke, da presadi ta zlahtni cvet v nebeski vrt, v večno cvetočo pomlad.

Mama Marjeta je vsa upognjena od skrbi kot senca tavalala po hiši; komaj najpotrebnejša dela je le s

ben ter nastaja nova doba velikih socialnih sprememb, brez dela in truda se tudi tedaj ne bo dala živeti. Zemlja je pač solzna dolina in povedano nam je bilo že ob izgonu naših prvih staršev iz raja: V potu svojega obraza boš jedel svoj kruh.

Pridne roke in pobožno srce sta bila najboljša tvorca človeškega blagostanja — tako v dobi srednjeveških cehov, tako v poznejši dobi liberalnega gospodarstva in tako bosta tudi v bodoči dobi socialnega novega družabnega reda le delavnost in pošteno krščansko življenje vir blagostanja in zadovoljnosti.

Socialno vprašanje

(Nadaljevanje)

III. SADOVI GOSPODARSKEGA LIBERALIZMA

Kakšne sadove je obrodil gospodarski liberalizem?

Večini ljudi, zlasti pa delovnim stanovom, je obrodil individualizem ali gospodarski liberalizem pregrenke sadove; prinesel jim je prevaro, prinesel jim je namesto obetane sreče gospodarsko in duhovno bedo.

Ali ni prinesel gospodarski liberalizem nič dobrega?

Ne moremo reči, da bi ne prinesel gospodarski liberalizem nič dobrega.

Človeštvo se ne oklene nobene zmože, ki nima vsaj zrnca resnice v sebi in s tistim zrcem resnice nekaj dobrega.

Tako je bilo tudi z individualizmom in gospodarskim liberalizmom.

V dobi pred gospodarskim liberalizmom je bilo gospodarstvo preveč vezano.

Čehi so bili ostareli, sebično so zapirali dostop drugim in dopuščali samo »zlahto«.

Carinske meje so bile preozke. Pogoji preseljevanja so bili pretrki; človek z očezle ni mogel zlahka začeti v mestu obrti.

Gospodarski liberalizem je začel klicati: več svobode! To je bil upravičen klic.

Svoboda raztrga pretrde vezi. Svoboda premaga mrtvilo. Svoboda daje razmaha.

težavo opravljala.

Prostrani travniki okoli hiše so čakali košnje, rumeno žito pa je komaj pridrževalo težko zrnje v klasih in se oziralo po pridnih ženjčkah.

Nihče se jim ni odzval, kajti skrbno oko njihove gospodarice je bilo uprto samo še v svoj drobni, nežni cvetek, ki je iz dneva v dan vedno bolj venel.

Vse noči je prebdela pri njeni postelji, držala njeno vročo roko v svojih, poslušala srce trgajoče prošnje njene blodeče duše in premolila vse neskončne ure do jutra.

Ko so v daljavi zazareli vrhovi gerá, se je vsa trudna dvignila, da opravi najpotrebnejše v hlevu in hiši ter pripravi zajtrk za otroka, predno sta odšla k sv. maši.

Cirilčku in Metodku je zamrla pesem na ustih, utihnil smeh in vrisk, še orglice so vse zaprašene samevale v kotu.

Prej sta začudeno pogledala mammo, ko jih je prišla zjutraj buditi za v šolo: kako je mogoče, da je že jutro, saj sta komaj zaspala! Sedaj pa so bile ure noči še njima predolge.

Večkrat se je zgodilo, da sta ponoči tiho pričapljala v sobo k Marjeti-

Zato so bili ljudje tega veseli. In res se je začelo veselo gospodarsko življenje.

Zbudila se je podjetnost. Trgovina je razširila svoje meje.

Pridelkom in izdelkom so se odprli novi trgi. Narodno bogastvo se je začelo množiti.

Ali je bil ves gospodarski napredek sad gospodarskega liberalizma?

Ni pa bil ves gospodarski napredek sad gospodarskega liberalizma. Delovali so močno na gospodarski napredek tudi trije drugi vzroki:

a) odkritje Amerike in nove poti v Indijo;

b) nove iznajdbe (stroji);

c) splošna raba denarja.

Z odkritjem Amerike (1492) in nove poti v Indijo (1498) so se odprli novi viri bogastva:

KULTURNI OBZORNIK

Nekaj misli ob Zgodovini slovenskega slovstva za višje razrede srednjih šol

Med modernimi

(Nadaljevanje)

Izmed teh je v naši knjigi s posebno ljubeznijo obravnan Ivan Cankar (180-187). Naravno, da slojni prikazovanje na drobnem delu, ki so ga opravili mnogi, največ Izidor z uvodi in opombami k Zbranim spisom: vendar napravlja v tej zaokroženosti kar prijeten vtis izvirne zrelosti. Bistveno bo lahko pripomoglo ljubiteljem Cankarjeve muze h globljemu in celotnemu umevanju pesnikovih idej in ciljev, a tudi formalna in jezikovna stran njegovega dela je tu izvedeno označena.

Ker je Aleš Ušeničnik nekje prav rekel, da se človek po užiti Cankarjevi povesti čuti nekam bolnega, bo pa ravno razčlenba sestavin njegovega dela, podana v naši knjigi (185 ss.), manj razgledanemu bralcu odprla pogled prek negativnih posameznosti do etične ubrane celote z velikimi pozitivnimi smotri. Ne morem drugače, kot da prepisem od tam najpomembnejši odstavek: »Prelepa so Cankarjeva umirjena dela: Na klanec Križ na gori, Za križem. V njih je objel predvsem preproste ljudi, ki so mu bili bližji. Hotel je z občestvom zaživeti kot enakoveren ud, ne pa ostajati zunaj njega (umetnik aristokrat) kot glas vpijočega v puščavi. Še pristnejše se je združil z vsemi plastmi svojega naroda v Treh povestih in v Podobah iz sanj.

Nagnjenje do ljudi neuravnovešenih značajev in šibke volje je izhajalo iz vse Cankarjeve narave. Od Vinjet do Podob iz sanj so taki ljudje junaki njegove umetnosti. V

nova tržišča, kamor je trgovina lahko dobro prodajala (zamenjavala) evropske pridelke in izdelke; nove zemlje, odkoder je dobivala Evropa tujih pridelkov (kolonialno blago).

potem pa še (zlasti iz Amerike) množina srebra in zlata.

Stroji (predilni 1738, tkalni 1801, šivalni 1814 i. t. d.) so omogočili izdelovanje blaga v množicah, parni stroj (Janez Watt 1774) poleg tega tudi prevažanje blaga po ceni.

Splošna raba denarja je siino olajšala menjavanje pridelkov in izdelkov, kup in prodajo, a tudi varčevanje.

Od kod so bili torej grenki sadovi in prevare, ki jih je prinesel liberalizem?

Ti grenki sadovi in te prevare so izšle iz zmot gospodarskega liberalizma.

njih je najprej pisatelj sam; v njih je povečeval neskončno požrtovalnost svoje ljubljene matere; našel je v njih podporo v boju z materialistično družbo in končno se je v njih tudi vrnil h krščanstvu. A ravno ob tem je tudi moral razrešiti vprašanje med voljo in močjo. Izkazalo se je, da hrepenenje samo (Lepa Vida) ne zadošča, da je samo vase zaljubljeno trpljenje brezplodno. Treba je tudi moči! Te pa dobi človek premalo i v družini i v narodu v celem človeštvu: dati jo mora le Bog.

Cankarja nam je knjiga lepo predstavila in približala.

Malo prostora je našel v naši Zgodovini Ivan Pregelj (218-220), vendar pravičnejšo oceno kot v Slodnjakovem Pregledu. Takole ga vpelje: »Pregelj je bil v desetletju po Cankarjevi smrti nedvomno vodilni slovenski pisatelj.« Pred Cankarjem ima marsikatero odlike, zlasti nam nazorno slika slovensko domovino v njeni mnogoličnosti od Istre čez Kras in Tolminko in Gorenjsko do Koroške. V okviru teh pokrajin nam je zarisal lepo število krepkih značajev, moških in ženskih, ki so samostojne vrednote, četudi se katere poteze ponavljajo. Tolminci mu moramo biti hvaležni za »mogočno puntarsko trilogijo: Tolminci, Štefan Golja in njegovi, Plebanus Joannes.

Slodnjak oponaša Pregljo, da ponovno načinja spolni problem, a ga ne reši, in dolži pisateljevo katoličanstvo, da je krivo te nedogodnosti. Seveda je umetnostnema naturalistu problem preprosto rešljiv: pušča gospostvo nagonu. Toda za krščanstvo, ki že 2000 let vzgaja narode, je zastavek spricho neskončno svetega božjega Duha mnogo globlji in tragičnejši: rešitev je ravno v vedno obnavljanem boju za zmago duha nad mesom; ta zmaga je dokončna šele v smr-

ti, ki loči oba nespravljiva bojevnik. S krščanstvom se ujema tudi resna znanost. Glede medicine je to trditev dovolj ugotovil Anton Breceč, a isto velja za psihologijo in pedagogiko; izmed toliko njih naj imenujem le svetovno avtoriteto W. Försterja. Za kristjana velja vzklik sv. Pavla (Rim, 7, 24): »Jaz nesrečni človek, kdo me bo rešil telesa te smrti? — Milost božja po Jezusu Kristu.«

Da, milost in naši pripovedniki! Če se prav spominjam, je Severin Sali, ocenjujoč Pregljo, naglasil, da ima ta malo smisla za psihologijo milosti, in je nakazal katoliški umetnosti prav v tej smeri pot preko Pregljo. Tojeda se ta pot odpira v nedogled, vendar bi trdil — ne vem, če imam za to pravi čut — da je Pregelj med Slovenci doslej daleč najmočnejši slikar milosti. Jaz vsaj tako občutim dela: Ushli vrelci, Plebanus, Magister Anton pa še mnogokaj drugo.

Taka dejstva se mi zdi vredno poudariti, ker se v modernem slovestvu čez mero bohoto nagon in tudi estetsko kazi dela, ki imajo sicer umetnostno vrednost. Naša knjiga pristaja na krščansko npravstveno merilo; le ustregla bo stvari, ako ga v novi izdaji še določeneje uporabi. (Nadaljevanje sledi.)

RAZNO

Še nekaj o očetu Leopoldu

Zadnjič smo poročali o očetu Leopoldu, kapucinu iz Dalmacije, ki je svetniško živel in umrl v Padovi. Sedaj poročajo časopisi o številnih uslišanih in čudežih, ki jih pripisujejo njegovi priprošnji. Posebno pozornost sta zbudili dve čudežni ozdravljenji: od slepote in od raka. Neka oseba, ki je obolela za rakom, je bila že sedemkrat na operaciji. Nazadnje so zdravniki obupali in je poslal domov, naj se pripravi na smrt. Drugo noč po vrnitvi domov je popolnoma ozdravela. Svoje ozdravljenje pripisuje priprošnji očeta Leopolda.

Pri teh poročilih, ki jih posnemamo iz italijanskih časopisov, pa se nam zdi čudno to, da očeta Leopolda smatrajo za Italijana. Po tistem, kar smo mi pisali v zadnji številki in kar smo povzeli po listu »Osservatore Romano«, je za nas jasno, da se oče Leopold ni nikoli smatral za Italijana, temveč se je zmeraj zavedal, da je Hrvat in Slovan, čeprav je po večini živel v Italiji.

Gandi o misijonarjih

Ko so katoliški misijonarji letošnjo pomlad odprli že tretjo bolnišnico za gobavee, je njihovo požrtovalnost svetovno znani indijski voditelj Mahatma Gandi takole slavil: »Gobe so strašna bolezen, a Indijo bi mogli imenovati domovino gobaveev; kajti samo še v Afriki je več gobavosti, kakor pri nas. Vendar so pa tudi gobavci udje človeka.« (Nadaljevanje na 4. strani.)

premično sta strmela v to belo prog med zelenjem travnikov in polj, dokler se ni na njenem skrajnem koncu pojavil zdravnikov motor. Olajšano sta tedaj vzdihnili in upanje jima je z novim plamenom zažarelo.

Ko se je motor ustavil v vasi, sta zdržjala po klanec navzdol, zdravniku in Pavlu naproti.

Dr. Vinku je dobro delo njuna pazljivost. Vez prijateljstva je postala med njimi vedno tesnejša. Kaj vse bi napravil, da bi jima rešil ljubljeno sestrico! Pa vsa njegova zdravniška veda, združena z vso očevsko ljubeznijo do bolnikov, mu v tem primeru ni dosti pomagala. Predobro je čutil, da je nad njim še neka višja moč, kateri se mora tudi cr. ukloniti. — Z vsakim dnem se je tje vračal od Marjetice zopet v mesto. Spremljale so ga objekane oči mame Marjete, proseče in roteče Pavlove, v vse čudeže verujoče obeh brateev.

Najbolj pa so ga vzuemirjale Marjetičine oči, zareče v neizmerni vdanosti trpljenja.

Ni jih mogel razumeti. Bile so uganke še zanj, ki je skoro bolj kot

telesne bolečine poznal dušne. Nikoli ni še videl mladega bitja, hrepenčega po življenju, sreči in ljubezni, umirati s tako vdanostjo, da, skoro z veseljem, kot je trpela in umirala ta nežna, ljubka deklica.

Čudil se je nad močjo njene duševnosti, nad čudovitim žarom lepote in dobrote, ki je vel iz njene notranjosti.

To je bila zanj skrivnost, kateri ni mogel priti do dna.

Tudi Pavle ga je nemalo skrbel. V teh dneh se je tako izpremenil, da ni bil več niti senca nekdanjega veselja, brezskrbnega Pavla.

Človeška srca, skrivnost s sedmimi pečati zapečatená, kdo jim more pogledati do dna? Neizmerna bogastva nosijo v sebi; lepša od zvezd neba, krasnejša od biserov morja. Ljubezen in trpljenje jih lahko dvigne do nebeskih višin, ali pa pogrezn v najgloblje prepade obupa in žalosti. Blagor sreč, kateremu je trpljenje skrivnostna sila, iz katere črpa moč življenja. Največji zaklad je, ki nikoli ne usahne. Čdor trpljenja ni okusil, ne pozna življenja in ostane večer otrok.

(Nadaljevanje)

ške družbe, čeprav je večina ljudi do njih brezbržna. Resno pa se za njih zavzemajo katoliški misijonarji. To izjavljamo z vsa hvaležnostjo. Misijonarji so, kakor že njihov naziv pove, »poslani« v določen namen, biti morajo glasniki božji. A zanimajo se tudi za socialna vprašanja, ker vidijo v njih sredstvo, s katerim morejo ljudi približati Bogu, in ker vedo, da je krivica veliko zlo, ki žali pravičnega Boga in škodi ljudem. Negovanje gobavcev pa je nadalje misijonarjem, zlasti rimsko katoliškim, zato tako pri srcu, ker nobena druga služba ne zahteva toliko požrtvovalnosti in ljubezni. Gobavcem se žrtvovati pomeni najvišjo stopinjo idealizma. Kdo more pokazati junaka, ki bi ga mogli vzporediti očetu Damijanu? Katoliška Cerkev pa jih ima na tisoče, ki so se prav tako žrtvovali kakor on. Vredno bi bilo raziskati, odkod jemljejo moč za tako junaštvo. (Oznani- lo št. 25 4. VIII. 1946).

Politika in vera

Ze večkrat smo imeli priliko, da smo opozorili, kako se komunisti vtikajo v vero in versko reči. To delajo isti komunisti, ki pri nas že do s tega vpiljejo, naj se cerkev ne vmešuje v politiko. Danes vam da- jemo nov dokaz za to.

Poročevalska agencija Tass iz Moskve poroča, da je škof Nestor Muhačevski kot zastopnik moskov- skega patriarha odšel v Budapest zato, da bi se informiral o delu pravoslavniških župnij na Ogrskem.

Osservatore Romano pristavlja ob tej novici, da to zelo spominja na tisto gibanje na Poljskem, ki se naziva »Poljska narodna cerkev« in ki ga podpira komunistična vlad- a v Varšavi.

To je res pomembno dejstvo, da se boljše stvari tako zanimajo za ne- katere cerkve, druge pa tako ostro napadajo. Nam se močno zdi, da se v tem oziru vračamo k verski poli- tiki ruskih carjev in se ne bomo prav nič čudili, če bomo lepega dne slišali, da je tudi »batjuška Stalin« šel k maši moskovskega patriarha.

Napoleonu se je otepalo

Čim je bil Napoleon izobčen iz Cerkve, ga je začela zapuščati sra- ča. Zanimivo je, da se mu je hučo, ki ga je prizačeval obema papeže- ma Piju VI. in Piju VII., s po- dobnim hudim povračevalo.

1. Napoleon je privlil, da so Pija VI. aretirali, Pija VII. je u- kazal cam aretirati. Pregrešil se je tako z dvema krivičnim aretacija- ma. Povračilo: tudi sam je bil kot cesar dvakrat aretiran. Leta 1841. in 1815.

2. Pot papeža Pija VI. in Pija VII. je skupno trajala 153 dni. Tu- di obojna pot Napoleonova v iz- gnanstvo: na Elbo (14 dni), na Sv. Heleno (139 dni) je trajala 153 dni.

3. Oba papeža sta bila jetnika skupno sedem let. Tudi Napoleono- vo obojno jetništvo je trajalo se- dem let.

4. Napoleon je dovolil Piju VII. v jetništvu tri sobe. Pravtako je

dobil Napoleon v jetništvu v Long- wood-u na Sv. Heleni tri sobe, ki se mu bile za to prirejane iz neke- ga hleva.

5. V Fontainebleau-u je Napo- leon z zvijačo in s silo izvil od Pi- ja VII. izjavo, da se odpove kot svetni poglavar cerkveni državi. Prav v istem gradu, v isti sobi, pri isti mizi in celo z istim peresom je Napoleon, premagan od zaveznikov, prisiljen podpisal izjavo, da se od- pove cesarstvu.

6. Napoleon je ponudil Piju VII. kot odškodnino za cerkveno drža- vo letno rento dveh milijonov, kar je papež odklonil. Enako so tudi zavezniki ponudili Napoleonu, ko se je bil odpovedal cesarstvu, letno rento dveh milijonov; a jo je tudi odklonil.

7. Napoleon je imel najete ova- duhe, ki so pazili na vsak korak Pija VII. Tudi Napoleona so ova- duhi v njegovem jetništvu stalno nadzorovali.

8. Pisma, ki jih je dobival Pij VII. v jetništvo, so bila podvržena najstrožji cenzuri. Prav tako pi- sma Napoleonova, ko je bil jetnik na otoku Sv. Helene.

9. Napoleon je dal Piju VII. zdravnika dr. Porta, ki je bil so-

vražno razpoložen napram papežu. Pravtako ni mogel dobiti Napo- leon v jetništvu zdravnika, ki bi mu bil zaupal. Ko je guverner za- pazil, da je zdravnik O' Meara pri- jazen do Napoleona, ga je takoj odslovil.

10. Več let ni Napoleon dopustil nikake vesti Piju VII. o stanju Cerkve. Dovoljeval je le žalostna sporočila. Pravtako tudi Napo- leonu ni bilo dano zvedeti nič o Franciji, kar ga je silno morilo.

Pij VII. se je vrnil iz jetništva slavljen. Napoleon je v ujetništvu umrl ponižan.

Vsakdanja skušnjava uči, da se tu- di pri nas kaj rado dogodi na za- slepljenih ali zagrizenih komuni- stičnih preganjaleh naših duhov- nikov to, kar so sami nad duhovni- ki zagrešili.

Marcikdo, ki je n. pr. grozil du- hovníkom, je sam prejel, kar je njim obetal.

Ne pregrešite se torej nad duhov- níki, ki jih je Bog v vaše dobro iz- bral izmed tisočev. Nad svojimi iz- voljenji ljubosumno čuva božje oko.

Domače novice

Parada »Modrih vragov«

V torek 20. avgusta je bila na go- riškem letališču sijajna parada 88. ameriške divizije. Deset tisoč voja- kov je šlo mimo glavnega poveljni- nika vojske Združenih držav v Sredozemlju, ki je tudi izročil odli- kovanje predsednika ZD 2. bataljo- nu 351 polka in enemu njegovih častnikov podpolkovniku Dured E. Townsend-u.

Paradi je prisostvovalo tudi več tisoč civilistov.

Ta mimohod 88. divizije je bil baje največji v njeni zgodovini v Evropi.

Pretrsljiv zločin v Gorici

V petek 23. t. m. je neki Herminij Frtnik, star 26 let, rojen v Trstu, brezposeln, s petimi strelji umoril Miroslavo Batič, staro 24 let, usluž- beno na goriškem anagrafskem ur- adu. Po dovršenem zločinu je ho- tel pobegniti, a ko je opazil, da mu je to nemogoče, ker mu je prihajala že policija nasproti, se je vrnil na kraj zločina v vežo hiše št. 4 v ulici D'Annunzio, pobral pištolo, ki jo je bil pustil na tleh, in poglal še sebi 2 strela v glavo. Umrl je tudi on. Obeh rodovini sta iz Oseka.

Morilec je bil brezposeln, pa je pred umorom vkljub temu pri Bati- čevih kazal 11.000 lir. Baje je bil zelo nasilen značaj in je hotel tudi gč. Mirko prisiliti, da ga mora po- ročiti. Ker je dobro slovensko dekle to odločno in stalno odklanjala, je napravil in izvršil ta zločinski načrt.

Nedolžni žrtvi naj Bog nakloni večni mir!

Iz Sempetra pri Gorici

Ker želite, da Vam sporočimo vsako nasilje na Slov. Primorea, vedite, da je imel pri nas že od roj- stva tih odpor od strani KP in SKOJ. Tap po novem letu so za- čele grožnje. Dve skojevki sta užu- gali; neko širiteljico lista. Grozili sta ji, da bo natepena od neznancev.

V noči na praznik brezmadežnega Srca Marijinega so pokradli iz zaklenjene zakristije vse izvede S. P. in lističe s posvetitvijo brezma- dežnemu Srcu Marijinemu. Da je prišlo do te tatvine, se ne čudimo. Že na več sestankih so rohneli proti našemu listu. Neki tuj govornik je naročal, da je treba širitelje raz- krinkati, osramotiti in kaznovati. (Slišimo, da je prišel v bližino vas cele sodnik iz goriškega Ljudskega doma zasliševati »zločince«.)

Govor- nik je rekel, da ko pride Jugosla- vija k nam, uredniki pobegnejo, o- stali pa bodo kmetje čitatelji in ti bodo tedaj kaznovani. Pohlevno vprašamo: kaj bo pa z voditelji ljudstva, ki ta prepovedani list z veliko radovednostjo berejo? — Be- žati ali kazni dostati! Ljudstvo ima list zelo rado.

Tam v začetku avgusta je pri nas nekdo na svoji koži izkusil obe sve- tovni demokraciji. Zbralo se je ve- liko ljudi k tembolji. Pa je neki go- vornik poročal o političnem polo- žaju. Neki moštček je napravil med- klic, ki pa ni odgovarjal »ljudske- mu mnenju«. in »progressivna de- mokracija« ga je začela z vsi silo dejansko prepričevati, da je v ve- liki zmeti. Moža so prav hudo zde- lali. Zapadna demokracija, zasto-

pena po civilni policiji, se pa ni nič razburila. Mogoče je med tem pre- mišljevala o svobodi misli, besed in dejanj.

Zalostno poglavje pri nas so plesi v gradu, ki se vršijo večkrat v tednu. Ob mraku in kasneje prihaj- ajo iz mesta gruče deklet, našmin- kanih, brez pametnega spremstva, s prešerno pesmijo na ustnih. In reč mora gledati nemoralnost, kakršne se ni bilo pri nas. Varuhi javne morale, ogledite si ob takih prilikah našo vas, posebno tam o- koli cerkve. Pa tudi ob belem dne- vu bi lahko ugotovili pod Sv. Mar- kom razne tatvine in nedostojnosti.

V vojni je bilo v naši občini po- škodovanih 86 hiš. Zdaj so končno začeli popravljati te zgradbe. Delo pojde baje hitro od rok. Kmalu se bodo begunske družine zopet lahko vrnle na svoj dom in okusile prav- ilnost nekomunističnega reka: Svoja hišica — svoja voljica!

Te dni praznuje naša Hranilnica in posojilnica petdesetletnico svo- jega obstoja. Ta ustanova je otup- ljiv dokaz zanimanja katoliških du- hovníkov za socialno vprašanje.

Sempetercem se zdi samo po sebi umovno, da bo Sempeter tam, kjer Gerica.

Zeto se čudijo, zakaj se pri no- rišnici ali pri Furlanovi gostilni konča asfaltirana cesta. Od tu do cerkve je ob deževju pravo moč- virje in blatno jezero. Ob lepih dne- hih pa imamo zaradi velikega av- tomobilskega prometa neprenehoma oblake prahu.

Že pod fašizmom smo se čudili, zakaj niso asfaltirali ceste vsaj do cerkve.

Vse sempetersko občinstvo in go- tove tudi zavezniško vojaštvo si že- li, da bi se cesta asfaltirala vsaj do sempeterske cerkve in da bi tudi trg sam bil deležen tega sadu na- predka sodobne civilizacije.

Podsabotin

Okrog 8 let stari Anton Breščak je na nekem travniku našel ročno bomb, s katero se je tako ponesre- čil, da je v goriški bolnici kmalu iz- dahnul.

Svarite in poučujte otroke, kako na, se varujejo takih nevarnih predmetov. Bombe in podobne reči naj imajo otroci za pravi »bav bav« — in manj bo nesreč.

Dornberg

Učitelj Begomir Lojki je šel pred- tednom obiskat svoje sorodnike v Dornberg. Se ni dobro pozdravil do- mečih, že so mu bili za petami tajni dornberški zaščitniki, ki so ga hote- li peljati v svoje gnezdo. To bi se jim bilo tudi posrečilo, ako ne bi bili zavezniški vojaki fanta rešili.

To je nov dokaz, da v coni A še ni dovolj poskrbljeno za varnost počtenih nekomunističnih ljudi. Je pa tudi dokaz, da mir in varnost ogrožajo vedno isti elementi, kateri ZVU še vedno preveč zaupa.

Ljudstvo si vedno bolj želi, naj bi bila po vseh vaseh posadka vestnih policistov, ki bi poznala domače razmere.

Ajdovščina

Tu je bila v soboto 24. in v nede- ljo 25. avgusta velika slovesnost. Od daleč in blizu je prišlo na de- setine tisočev ljudi. V kratkih bese- dah je težko povedati, kak značaj je imela ta prireditev. Bila je to parada narodnih noš in mednarod- nih zastav, parada dela in plesa, prosvetnih in športnih tekem, pa- rada vozil in orožja, parada rusko- jugoslovanske zlitosti in italijan- sko-slovenske fratellanze. — Lju- dje različno ugibajo, koliko milijo- nov je ta prireditev stala. Mnogim so ostale zelo v spominu velike go- re klobas in drugih božjih dobrot. To bo UNRRI olajšalo skrb.

Domači gospodje so skušali s številnimi sv. mašami nuditi veli- ki množici možnost, da se udeleži službe božje.

Podaljšanje roka za predložitev prošenj za dodatne živilske izkaznice za brezposelne

Okrožni Urad za delo sporoča, da je Pokrajinski Urad za prehrano določil, da prošnje, ki jih morajo vložiti brezposelni v svrhu dosege dodatne živilske izkaznice, morajo biti vložene pri občinskih uradih za prehrano do 6. septembra t. l. in ne do 17. avgusta t. l., kakor je bilo prvotno sporočeno.

Nadalje določa omenjeni urad, da morajo lastniki dodatnih živilskih izkaznic isto vpisati pri istem trg- ovcu, kjer imajo vpisano navadno živilsko izkaznico, in sicer vse v omenjenem roku.

Vsa druga morebitna pojasnila dobijo pri Uradih za delo.

Obvestilo

Podpoveljstvo mestnih straž (ul. Mazzini 7) naznanja, da so našli tri vsote denarja in rjavo denar- nico.

Za Slovensko sirotišče

darjeta K. U. v Ronkih v spomin na svoje drage rajake 500 L in Al- berta Vodopivec 170 L. Srčna hval- la!

Slovensko Alojzijevišče

Prihodnje šolsko leto sprej- memo omejeno število srednje- šolskih dijakov. Prošnjo je tre- ba predložiti do 20. septembra. Mesečina po ustnem dogovoru. Starši naj prinesejo s seboj kr- stni list dijaka in priporočilo domačega dušnega pastirja.

Darovi

S. Pivke 100; N. N. 50; B. H. za srečno rešitev neke zadeve 50; ker sem srečno prinesla v cono B 24 Slov. Prim. 50; iz Standraža 100; iz Sempetra 110 + 200; N. N. Bilje 500; zaveden Slovenec iz Opatjega sela 200; zavedni fantje iz Steverja- na 250; iz Roč 550; iz Opčin pri Trstu 500; N. N. iz Kojškega, ki v strahu bere Sl. Pr. 50. Bog povrni!

Odgovorni urednik

msgr. ALOJZIJ NOVAK
Tiskano z dovoljenjem A. I. S.
Tisk. G. tuch. - Gorica

Urh je prejel od goriškega gu- vernerja sledeče sporočilo:

Gospod Urh!
Glavni tajnik mirovne konferen- ce v Parizu Vam sporoča, da je plenarna seja z zadovoljstvom vze- la na znanje Vaša priporočila in da se Vam prav toplo zahvaljuje za ve- likodušni, osveščujoči in velpo- membni simbolični dar rdeče buče ali angurije.

Kakor Vam je gotovo znano, de- la Julijska krajna ZN velike pre- glavice, kajti vsi, ki stavijo glede rešitve tega vprašanja svoje pred-

loge, se zdijo malo objektivni in iščejo le svoje koristi. Rešitev je pa posebno težka, ker so nastopa- joči govorniki često zelo razdraženi in strastni.

Vi pa ste se izkazali kot zelo tre- zen domačin Julijske krajine, ki bi mogel biti zelo koristen svetovalec na mirovni konferenci. Zato Vas tajništvo ZN vabi, da pridete čim prej v Pariz in tam lepo razložite želje ne ene ali druge stranke, ampak resnične želje preprostega ljudstva v Primorju. — Če bi pa bili zadržani in bi ne mogli oditi v Pariz, naznanite dan in uro, kdaj bi lahko svoje in svojega ljudstva želje sporočili knferenci po radiu.

Pa prosim čimprej, ker zadeva je nujna.

Z odličnim Podpis
Urh je bral in bral in ni mogel verjeti, da je res, kar bere. Poklical je ženo in tudi ona je morala nekaj- krat prebrati pismo, da se je konč- no prepričal, da bo moral res govo- riti ali osebno ali po radiu tako visokim gospodom vsega sveta.

Premišljeval je ure in ure, kaj in kako naj odgovori g. guvernerju. Ko je ura udarila polnoč, mu je bilo vse jasno in lotil se je pisanja, ki je bilo dovršeno, ko so vsake kričičke odhajale na udarniško de- lo. Napisal je:

Gospod guverner! V Pariz ne morem iti, ker nimam ne denarja za pot in ne take obleke, da bi se tucel pokazati tako visokim go- spodom. Beračiti denar za gate in srajco in čevlje in klubuk in še za vse drugo pa ne maram. In za tako imenitno delo bi res ne hotel niti varnarja, da bi mi ne mogel nihče o- četati, da sem dajal dobre svete sve- tovni mirovni konferenci kot pla- čanec tega ali onega iz materialne- ga koristolovstva.

Naj le mimogrede omenim, da gre glas po deželi, da stane že sama so- ba enega člana delegacije v Parizu L 3000 čevno. Radio je poročal tudi o sijajnem banketu, ki ga je ista delegacija priredila 700 gostom. In redna prehrana? In pot? In še vse drugo? Vse na račun ubogega

ljudstva, ki se mora za vse nepre- stane žrtve vedno znova zadovo- ljevati le z navdušenjem in plačeva- njem. Ne, gospod guverner, za tako ceno ne bi hotel ne kupovati ne pro- dajati narodnih koristi.

Zato sem se odločil, da bom rajši govoril prihodnji četrtek ob enaj- sti uri po radiu. Želim pa, da si vzame ves svet moje besede resno k sreč in zato prosim, da za tisto oddajo zvežete vse radijske posta- je v Evropi, Aziji, Afriki, Ameriki in Avstraliji. Na sreč imam bese- de, ki so važne pravtako visoko izobraženim Amerikancem, kakor ljudozrcem v Oceaniji.

Mirovni konferenci se zahvalju- jem za veliko nezasluzeno zaupanje in obljubljam, da bom napravil, kar je v moji moči, da ne bo razo- čarana — Ne zamerite, ako prosim, da bi hoteli blagohotno poslušati in ne morda med mojim govorom spat! vsi člani delegacij zapadnih in progressivnih demokracij.

Z odličnim spoštovanjem itd.
P. S. Če bo »Glas Zaveznikov«

risal o meni, naj ne pravi, da sem iz Vertovino di Camigna, kajti jaz sem iz Vrtočina pri Kamnjah. Pred kratkim je ta list poročal o rečeh, ki so se dogodile v Suta di Come- no (Sveto pri Komnu), in o kraju Ugovizza pri Trbižu, ki se imenuje Ukve. Taka zavedna krajevna im- ena lahko povzročijo, da si bo lastil zasluge za svetovni mir italijanski narod. Pravičnost nad vse! In h »Glasu Zaveznikov« spada tudi kak pošten slovenski Primorec. Pa brez zamere!

Urh je napisal še pismo Žefu in ga povabil zavedločeni dan v Gori- co ter ga prosil, naj premisli, kaj bi rad on prav posebno priporočil plenarnemu zasedanju mirovne konferenec.

Obe pismi je hitro poslal v Go- rico.

Vse bralce in prijatelje našega lista opozarjamo na to radijsko od- dajo. Morda bo prav, ako se dobri radio aparati nastavijo na trge na- ših mest in vasi.